

”Cooperare transfrontalieră pentru o dezvoltare sustenabilă a ecosistemelor pentru a contribui la prevenirea conflictelor din Estul Europei” - Ucraina 29.05-02.06, 2017

V.-C. Coșofreț

Proiectul „Cooperare transfrontalieră pentru o dezvoltare sustenabilă a ecosistemelor pentru a contribui la prevenirea conflictelor din Estul Europei” este finanțat de Programul german de vizite academice (DAAD) și este condus de Universitatea HNE Eberswalde, având ca parteneri Rezervația Biosferei Transcarpatia (RBT), Universitatea Națională Ucrainiană de Silvicultură, Universitatea de Stat din Moldova, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură „Marin Drăcea” și Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava.

Scopul proiectului îl constituie identificarea relațiilor dintre conflicte și dezvoltare sustenabilă, care se bazează pe conservarea ecosistemelor pentru furnizarea de servicii ecosistemice și a mijloacelor de trai corespunzătoare. Zona de studiu este zona de graniță dintre vestul Ucrainei și România, deoarece se deosebește prin diversitatea ecosistemelor și a serviciilor ecosistemice ce reprezintă cadrul ideal pentru o dezvoltare sustenabilă transfrontalieră a ecosistemelor.

În perioada 29.05-02.06.2017 a fost organizată excursia de studiu din cadrul proiectului, aceasta fiind integrată în excursia de studiu anuală a studenților de la Universitatea HNE Eberswalde, anul acesta participând 60 de studenți și profesori. Pentru o mai bună organizare, s-au format grupuri de lucru pe diferite teme: evaluarea rapidă a biodiversității, evaluarea serviciilor ecosistemice, evaluarea ame-

nițării asupra biodiversității, socio-economice, utilizarea resurselor naturale, modificarea guvernantei și prevenirea conflictelor.

Grupul „Gestionarea schimbărilor globale” (Global Change Management - GCM) a fost responsabil de: (i) monitorizarea proceselor de transformare politice, sociale și economice ce au impact asupra gestionării resurselor naturale și a conservării biodiversității, (ii) identificarea actorilor relevanți în procesul de transformare a administrării rezervației, (iii) identificarea eventualelor conflicte ce pot afecta dezvoltarea durabilă din Vestul Ucrainei și (iv) și crearea premiselor unei colaborări transfrontaliere între Ucraina, Moldova și România, pe tema dezvoltării durabile bazată pe înțelegerea ecosistemelor ce poate contribui la prevenirea eventualelor conflicte generate de crearea ariei protejate transfrontaliere, formată din Rezervația Biosferei Transcarpatia și Parcul Natural Munții Maramureșului.

În prima zi a excursiei de studiu s-a vizitat ”Pădurea seculară de fag Uholka” care face parte din patrimoniul UNESCO. Prezentarea rezervației și a cercetărilor efectuate de Universitatea HNE Eberswalde în regiune a fost făcută de Pierre Ibisch de la Universitatea din Eberswalde, Peter Hobbs de la Universitatea Wrinkle din Marea Britanie și de către personalul Rezervației Biosferei Transcarpatia.

Pe lângă descrierea propriu-zisă a Rezervației, au mai fost prezentate aspecte ale transfor-

mării satelor tradiționale și deteriorarea comunității om-natură.

În a doua zi, grupele de studenți constituite s-au concentrat pe temele atribuite de către profesorii coordonatori. Grupul format din studenții masteranzi de la programul de studiu "Gestionarea schimbărilor globale" au avut de analizat opinia administrației rezervației privind procesele de transformare politică, socială și economică și impactul acestora asupra gestionării resurselor naturale și conservării biodiversității Rezervației Biosferei Transcarpatia (RBT). În acest sens au fost efectuate 4 interviuri (directorul principal, directorul adjunct, responsabilul cu educația ecologică și directorul departamentului de cercetare ai RBT) pentru a identifica care sunt planurile, colaborările, conflictele și dificultățile RBT.

Pădurea seculară de fag Uholka
Primeval beech forest Uholka

fi birocrația, care se încearcă a fi evitată prin procesul de descentralizare, nevoia de lemn de foc care tinde să fie din ce în ce mai accentuată, neînțelegerea de către comunitate a beneficiilor aduse de existența RBT, lipsa unui acord scris care să consemneze cooperarea între administrația RBT și comunitățile locale și intensificarea atacului de insecte în pădurile de molid, plantate în timpul Imperiului Austro-Ungar. Conducerea RBT speră că o colaborare transfrontalieră cu Parcul Natural Munții Maramureșului va duce la rezolvarea rapidă a acestor probleme, ce tind să devină stringente în perioada următoare.

Obiectivul celei de-a treia zi a fost identificarea beneficiilor și problemelor date de existența RBT, din perspectiva autorităților locale din Rakhiv și Dilove. Pentru comunitatea din Rakhiv existența RBT a adus beneficii: creșterea încasărilor din turism în urma promovării tradiției și culturii locale, de exemplu, cultura Huțurilor - festivaluri culinare, prezentare oierit, crearea unor concursuri internaționale de biking și hiking și crearea unor noi locuri de muncă.

Pe lângă beneficiile aduse de existența RBT, aceasta a creat și obligații, atât pentru administrația locală, cât și pentru comunitate, mai exact, rezolvarea problemei colectării deșeurilor menajere

și a apei uzate, în prezent, fiind incinerate sau colectate de râul Tisa.

O altă problemă a comunităților din jurul RBT este cea a lemnului de foc. În momentul de față, lemnul de foc este asigurat din tăierile de igienă efectuate în arboretele de molid atacate de gândacii de scoarță, volumul tăierilor de igienă crescând de la 73.000 de m³ în 2012

În prezent, Rezervația Biosferei Transcarpatia își dorește o colaborare transfrontalieră cu Parcul Național Munții Maramureșului, pentru crearea Rezervației Transfrontaliere Transcarpatia, acest proiect de extindere a rezervației creând probleme, una dintre acestea fiind acceptarea proiectului de către comunitățile locale. Alte dificultăți în administrarea RBT ar

la 109.000 m³ în 2016, această creștere nefiind considerată importantă în contextul crizei lemnului de foc din regiune. Aceeași problemă a lemnului de foc a fost identificată și în zona rurală: în localitatea Dilove, iar pentru a contracara această criză, localnicii au găsit o soluție extremă: împădurirea pășunilor.

Administrația Rezervației Biosferei Carpatia (Foto: Marian Drăgoi)

Administration of Carpathian Biosphere Reserve

Populația din jurul RBT încă este confuză privind beneficiile aduse de existența rezervației în proximitatea satului, pe termen scurt aceștia confruntându-se doar cu neajunsuri: criza lemnului de foc, imposibilitatea construirii unui proiect hidrotehnic, interzicerea tăierilor în zona tampon a rezervației și o problemă ce nu ține de existența RBT - lipsa subvențiilor pentru energia solară și alte surse de energie regenerabilă.

În ultima zi a excursiei s-a vizitat stațiunea montană Drahobrat pentru a observa impactul antropic asupra pășunilor alpine denumite "Polonina" și de a identifica factorii ce pot declanșa conflicte între dezvoltatorii imobiliari, Rezervația Biosferei Transcarpatia și comunitățile locale. În momentul de față, protejarea pășunilor alpine de un turism intensiv este datorată accesibilității reduse. Ultima parte a zilei a fost rezervată întâlnirii grupelor de lucru pentru a face un rezumat al experienței ucrainene din ultimele zile petrecute.

Excursia de studiu organizată de Universitatea din Eberswalde prin proiectul „Cooperare transfrontalieră pentru o dezvoltare sustenabilă a ecosistemelor pentru a contribui la prevenirea conflictelor din Estul Europei” a oferit prilej studenților din Germania, Ucraina, Moldova și România de a vizita cea mai mare Rezervație de păduri seculare de fag Uholka din Europa, de a identifica și analiza diferite tipuri de ecosisteme din rezervația, de a observa care sunt posibilele conflicte create de o eventuală Rezervație Transfrontalieră Transcarpatia și cum pot fi aplanate și, nu în cele din urmă, posibilitatea de a lega prietenii cu toți participanții la proiect.

Abstract. Insight from study trip organized by the project: „Transboundary cooperation for ecosystem-based sustainable development – conflict prevention in Eastern Europe”. The project “Transboundary cooperation for ecosystem-based sustainable development as a contribution to the conflict prevention in Eastern Europe” is funded by

the German Academic Exchange Service (DAAD) and is led by HNE Eberswalde University in cooperation with Biosphere Reserve Transcarpathia (RBT) Ukrainian National Forestry University, State University of Moldova, INCDS Marin Drăcea and Stefan cel Mare University of Suceava.

The aim of the project is to identify the interrelations of conflicts and sustainable development, which is based on the conservation of ecosystems for the provision of ecosystem services and appropriate livelihood in the border area between the West of Ukraine and Northern part of Romania.

The study trip was in 29.05-02.06.2017, which was integrated into the annual study trip of students at HNE Eberswalde University, this year attending 60 students and teachers. The study trip offered the opportunity for students from Germany, Ukraine, Moldova and Romania to visit the Primeeval Beech Forest Uholka, to identify and analyze different types of ecosystems in the reserve and to observe the possible conflicts created by a future Transboundary Carpathian Reserve and how to prevent them.

Authors. Vasile-Cosmin Coșofreț (cosmin.cosofret@usm.ro) - "Ștefan cel Mare" University of Suceava, Forestry Faculty, 13 Universității, 720229, Suceava